

Н. І. Моїсеєнко

Еренбург Ілля Григорович

ЕРЕНБУРГ Ілля Григорович (14(26). 01. 1891, Київ – 31. 08. 1967, Москва) – письменник, публіцист, перекладач. Від 1895 мешкав у Москві, навч. у гімназії, звідки виключ. у січні 1908 за участь у рев. русі та висланий до Києва, а згодом – у Полтаву. У грудні того ж року виїхав до Парижа, де дебютував зб. «Стихи» (1910). Під час 1-ї світової війни був фронт. кор. Улітку 1917 повернувся в Москву, публікував антибільшов. статті. У вересні 1918 переїхав до Києва, працював у нар. освіті, брав участь у культур. житті міста (ст. «Об украинском искусстве» // «Киевская жизнь», 1919, 3 ноября). Від грудня 1919 мешкав у М. Волошина в Коктебелі (нині смт Феодосій. міськради АР Крим), восени 1920 повернувся до Москви. 1921–30 перебував у Парижі. У відрядженні в Бельгії 1921 написав ґротеск. роман «Необычайные похождения Хулио Хуренито и его учеников...» (Берлин, 1922; Москва, 1923; 1990), гол. герой якого подорожує воєн. Європою та рев. Росією (зокрема й у м. Єлисаветград, нині Кіровоград), викриваючи вади суспільства. Гострою сатирою на бурж. Європу та парадокс.-фантаст. інтерпретацією подій 1-ї світової війни і рос. революції став роман «Трест Д. Е.: История гибели Европы» (Берлин, 1923; Х., 1923; 4-е вид. – Х., 1924). У романі «Рвач» (Москва; Берлин, 1922; Париж, 1925; О., 1927) Е. зобразив нівелювання особистості. Ода соціаліст. буд-ву – роман «День второй» (Париж, 1933; Москва, 1935). За романи «Падение Парижа» (ж. «Знамя», 1941, № 3, 6; 1942, № 3/4) та «Буря» (ж. «Новый мир», 1947, № 4–8) відзнач. Сталін. премією (відповідно 1942 і 1948). Під час 2-ї світової війни був фронт. кор. Після смерті Й. Сталіна видав наратив. роман «Оттепель» (Москва, 1954), відверто висвітливши недавньоминуле та сподіваючись на зміни. Залишив спогади «Люди. Годы. Жизнь» (кн. 1–6, 1961–65; 3 т., Москва, 1990). Окремі твори Е. українською мовою переклали І. Дніпровський, Ю. Яновський, Л. Яценко, З. Йоффе, Б. Маршак, О. Гордон.

Основні твори

Стихи о канунах. Москва, 1916; Молитва о России: Стихи. Москва, 1918; В звездах: Роман. К., 1919; В смертный час: (Молитва о России): Стихи. К., 1919; Лик войны. София, 1920; Трубка коммунара. Х., 1924; 1925; 13 трубок. Ленинград; Москва, 1924; Х., 1925; Любовь Жанны Ней. Москва; Ленинград, 1925; Условные страдания завсегдадая кафе. О., 1926; Бурная жизнь Лазика Ройтшванца. Париж, 1928; Москва, 1991; Французские тетради: Заметки и переводы. Москва, 1958; Собрание сочинений: В 8 т. Москва, 1990–98; укр. перекл. – Комунарова люлька. Х., 1924; 1925; День другий: Роман. Х., 1934; 1936; Не переводячи подиху: Роман. К.; Х., 1936; Буря: Роман. К., 1949; Голос письменника: Статті. К., 1950.

Рекомендована література

1. Трифонова Т. К. Илья Эренбург: Крит.-биогр. очерк. Москва, 1952;
2. Воспоминания об Илье Эренбурге: Сб. Москва, 1975;
3. Хінкулов Л. Ілля Григорович Еренбург // Хінкулов Л. Літературні зустрічі: Розповіді про письменників. К., 1980;
4. Рубашкин А. И. Илья Эренбург: Путь писателя. Ленинград, 1990;
5. Парамонов Б. М. Илья Эренбург: Портрет еврея. С.-Петербург, 1992;
6. Попов В., Фрезинский Б. Илья Эренбург: Хроника жизни и творчества. С.-Петербург, 1993. Т. 1;
7. 2000. Т. 2;
8. 2001. Т. 3;
9. J. Rubenstein. Tangled Loyalties: The Life and Times of Ilia Ehrenburg. New York, 1996.

Бібліографічний опис:

Еренбург Ілля Григорович / Н. І. Моїсеєнко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17978>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).